

opseg objave, nego da moramo računati i na sigurnu objavu i učiteljstvo.

Možda je malo preteška autorova tvrdnja da eklezijalni spekulativni problem krštenja što ga je još Ciprijan postavio nije još ni do danas razriješen. Istina je, nitko se, koliko nam je poznato, nije prihvatio tog problema u svjetlu današnje, vaticanske, eklezioLOGIJE, ali mislim da spekulativna teologija krsta ima već toliko materijala da bi se i taj problem mogao razriješiti. To više što kod Ciprijana, čini mi se, taj problem nije naglašen kao juridički. Ono »nitko ne može dati čega nema« Ciprijan uzima činjenično, a ne pravno.

Na kraju: ne samo vrijedan teološki rad nego i — što je vrlo važno — vrlo čitak, jer ne umara i tako nam omogućuje da uvidimo kako i stručna teološka rasprava može biti razumljiva svima, i — zanimljiva. Možda će nekoga potaći da uzme u ruku i koju drugu stručnu teološku knjigu.

I. K.

OTTO GOLDMANN, Ima li Biblija pravo? (naslov izvornika: *Wege in die Bibel*), preveo Franjo Carev, izd. HKD sv. Ćirila i Metoda, Zagreb 1971.

Pisac sebi postavlja dva pitanja: Što je zapravo Biblija? i Ima li Biblija zaista pravo? U maloj knjižici pisac zapravo daje sažet pristup Bibliji. U prvom dijelu govori o povijesti biblijskih tekstova i o smislu »nadahnuća« Biblije te kako treba čitati Bibliju. Uzbudljivo opisuju senzacionalni nalaz Sinajskog kodeksa na Sinaju i otkrića rukopisa na Mrtvom moru. — U drugom dijelu donosi smisao i značenje prvih triju poglavlja knjige Postanka, zatim raspravlja o književnim vrstama zastavljajući se na knjizi proroka Jone i donosi kanon Svetog pisma SZ-a. — U trećem dijelu obrađuje autor najznačajnija poglavlja iz Novog zavjeta. Imamo tu vrijednih refleksija o postanku i vjerodostojnosti evanđelja, o povijesnom Isusu iz Naza-

reta i Kristu vjere kojeg navješćuje prva zajednica. Nisu to dva Krista, nego uvijek isti Isus Krist, utjelovljeni Sin Božji, koji nas motri iz Evanđelja. Zatim daje kanon novozavjetnih spisa s malim osvrtom na Pavla i na Otkrivenje. Završava knjižicu korisnom poukom kako moramo čitati Bibliju: »Bibliju bismo morali naučiti čitati posve drugačijim očima. Morali bismo spoznati Krista kao jednoga od nas, kao Isusa čovjeka... upoznati Isusa čiji je susret s drugima postao spasenje drugih — upoznati živu poruku spasenja.« Bibliju moramo primiti u sebe kao Božju riječ, kao susret i prijateljevanje s Kristom, kao osobno doživljavanje Krista iz riječi Pisma. I tada naša Kristova slika ne bi bila neka »drugorazredna slika Krista« iz slabih, razvodnjenih odljeva i nadomjestaka, slika iz blijedih i ponekad lažnih proizvoda »vjerske« masovne produkcije, koji su više ukras na zidu i neka vrsta »bontona« u našem životu nego živa i istinita stvarnost koja u nama treba postati izvor vode što struju u život vječni.

Knjižica je napisana god. 1965, dakle prije Drugog vaticanskog sabora. Osjeća se stoga nedostatak korisnih svježih vidika, posebno iz konstitucije o božanskoj objavi (DV). Prevodilac je taj manjak dopunio na jednom mjestu (str. 7). Knjižica bi djelovala osvjedožujuće da je takvih umetaka više. — Neke nejasnoće nas bune. Nabrajaju se »povijesne knjige« u kojima je »povijesni prikaz« i zatim se odmah govori o knjizi Tobijinoj, Juditinoj i Esterinoj koje se ubraja u »pripovijesti«. Za knjigu Joninu se kaže: »Sve je uzeto iz područja nemogućnosti da bi se što jasnije pokazala Božja spasiteljska volja« (str. 31). Čemu onda bilješka na str. 31: »Jona je tu molitvu izrekao poslije izbavljenja«. — No najviše će svakoga zbuniti sam apologetski naslov: Ima li Biblija pravo? Zašto je prevodilac izabrao taj naslov koji samo malim dijelom odgovara sadržaju knjižice? Nije li bolje da je sačuvao izvorni naslov originala »Pristup Bibliji« ili nešto slično?

Knjižica je ipak jedno obogaćenje za našu širu javnost. Na lak i pristupačan način može se svaki čitalac upoznati s postankom Biblije, s knji-

gom Crkve koja uvijek ostaje nepre-
sušivo vrelo života Crkve i svakog
pojedince.

C. T.

P. GRELOT, *Le couple humain
dans l'Écriture*, Paris 1962, izd. Cerf.

U današnjem svijetu mnogo se go-
vori, raspravlja i piše o spolnosti,
ljubavi i braku. To je područje jed-
no od najvažnijih i najživotnijih za
postojanje pojedinca, naroda i čovje-
čanstva. U odnosu na spolnost i lju-
bav ljudi zauzimaju dva oprečna sta-
va. Za jedne je »ljubav najveća stvar
u svijetu«, radost, blaženstvo, život;
za druge je »ljubav samo jedna pr-
ljava laž više«, gorčina, jadikovka,
stravičnost, smrt. Što kaže Pismo?
Poznati, zaslužni francuski egzeget
daje nam u svojoj knjizi, uvijek ak-
tualnoj, jasan odgovor.

U prvom dijelu upoznajemo ono
»novo« u shvaćanju spolnosti i bra-
ka što ga donosi svetopisamska ob-
java. Biblijska objava ne polazi od
nulte točke. Narodi koji okružuju
Izrael posjeduju vlastiti pojam o
ljudskoj spolnosti, o ljubavi i plod-
nosti, o ustanovi braka. Objava neće
mnogo izmijeniti na kulturnom, dru-
štvenom i ekonomskom području
braka i obitelji. Novost i raskid s
gledanjem okolnih naroda nastaje
na religioznom području. Istočni na-
rodi koji okružuju Izrael i od kojih
on prima njihove kulturne, društve-
ne i političke smjernice na život,
brak i obitelj, sakraliziraju ljudsku
seksualnost i sve što je u vezi s
njom. U svojim mitima prebacuju
svoja seksualna iskustva u područ-
je bogova i stvaraju »božansku po-
vijest« koja se odvija u pravremenu.
Čovjek u vremenu ponavlja tu povi-
jest. Spolnost, ljubav i brak božan-
ske su stvarnosti koje vjernik raznim
seksualnim obredima nastoji obnoviti
na zemlji. Time je cijelo seksualno
područje sakralizirano. Vjera u jed-
noga i jedinoga Boga ruši sve mite.
Izrael u susretu s Bogom, koji mu
se objavljuje u povijesti, otkriva da
ne postoji nikakva »božanska povi-
jest«, već samo »povijest spasenja«
koju stvaraju Bog i čovjek u ovom
vremenu. Vjera u Boga Stvoritelja

desakralizira i demitizira seksualnost
i ljubav. One su »djelo Božjih ruku«,
njegov dar svome stvorenju, zemaljs-
ka stvarnost. Budući da su Božje
stvaralačko djelo, spolnost, ljubav i
brak u tom su smislu sveti. Sakrali-
zacija braka temelji se na Božjoj
stvaralačkoj ljubavi. Post 1 i 2 otkri-
va nam ideal ljubavi i braka. Bog
je htio zajednicu ljubavi i plodnu
ljubav, »dvoje bit će jedno«, isklju-
čivši poligamiju, rastavu braka i pre-
ljub.

U drugom dijelu iznosi pisac rast
objave. Bračni ideal u ovom je svi-
jetu neostvarljiv. Tiranija muža,
strast i zavodljivost žene stvaraju
poligamiju, rastavu, preljub, a iz to-
ga se rađaju obiteljske drame koje
postoje i u najidealnijim brakovima
patrijarha: Abrahama i Sare, Izaka
i Rebeke, Jakova i Lije i Rahela.
Pismo nam otkriva izvor tih drama i
napetosti u izvornom grijehu (Post
3).

Proroci unose nešto novo, nena-
slučeno. Sinajski savez nije samo ne-
ki pravnički čin koji možemo osvi-
jetliti ugovorima i međuplemenskim
i međunarodnim savezima, nego je
to savez ljubavi Jahve i njegova na-
roda. Jahve je zaručnik, Izrael je
njegova zaručnica. Hošea u svom
dramatskom bračnom iskustvu i u
svojoj proročkoj viziji vidi prolaz-
nost Sinajskog saveza zbog nevjere
Izraela i najavljuje Novi savez na
kraju vremena koji će ostvariti iz-
vorni ideal braka, kao savez vjerno-
sti, ljubavi, plodnosti.

Iza babilonskog izgnanstva sve
snažnije se naglašuje ideal braka.
Mudrosni i proročki tekstovi osuđuju
rastavu, poligamiju i preljub i za
muža. Pjesma nad pjesmama opije-
va čistu zemaljsku ljubav koja je
otkupljenja i može postati Pjesma
nad pjesmama Jahvine zaručničke
ljubavi prema izabranom narodu i
proročki navješćaj Kristove ljubavi
prema Crkvi i pojedinoj duši.

U trećem dijelu pisac iznosi obja-
vu Novog saveza. »Kristov zakon«
vraća ženidbi njeno izvorno dosto-
janstvo i savršenstvo, ali u isto vri-
jeme praglašuje važnost i uzvišenost
celibata i djevičanstva.

Isus dopunjuje proročka obećanja
o zaručničkom misteriju i ostvaruje
ih. Krist je zaručnik, Crkva zaruč-